

Hartig gekruid

NATALIE YOUNG

Hartig gekruid

Over de vrouw die haar man bereidt

Vertaald door Erica Feberwee

Manteau

Oorspronkelijke titel: *Season to Taste – or How to Eat Your Husband*

© 2014 Natalie Young

Oorspronkelijk in het Engels verschenen in 2014 bij Tinder Press,
een imprint van Headline Publishing Group

© 2014 Nederlandse vertaling Uitgeverij Manteau /

WPG Uitgevers België nv, Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen
en Erica Feberwee

www.manteau.be

info@manteau.be

[@natalieyyoung](https://www.instagram.com/natalieyyoung)

Vertegenwoordiging in Nederland

Singel 262 – 1016 AC Amsterdam

Postbus 3879 – 1001 AR Amsterdam

Eerste druk september 2014

Omslagontwerp: Rita Verhaege

Omslagbeeld: Amelie Lombard

Vormgeving binnenwerk: Ready2Print

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3072 2

D/2014/0034/336

NUR 302

Voor Jackie Coventry en Mercy Hooper

Soms is het nodig confronterend te zijn.

– LOUISE BOURGEOIS –

1

Lizzie zette haar stoel en de achteruitkijkspiegel in de juiste stand. De geur van zijn tabak en van zijn romig bleke huid kleefde nog aan de bekleding van de Volvo en bleef zich tijdens de rit naar het meer aan haar opdringen. Het was koud en met de verwarming op de hoogste stand, de hond in de achterbak, werden tabaks- en lichaamsgeur gecombineerd tot een vochtige bedomptheid die de ruiten deed beslaan, waardoor ze voortdurend moest vegen om zicht op de weg te houden. Het was niet handig wat ze deed, om niet te zeggen ronduit dwaas. Maar het raampje openzetten, om de geur van haar echtgenoot te verdrijven, voelde ook een beetje raar.

Bij het meer aangekomen bracht ze de auto met knerpende banden tot stilstand. Haar blik viel op de losse munten – een- en tweepennystukken – in het bakje rond de handrem. Er lag ook een met potlood geschreven boodschappenlijstje.

Sk

Meel

Ei

Boter

LP

Op de vloer van de auto ontdekte ze een stompje potlood, met de afdruk van tanden in het gummetje. Bij Joanna, in Londen, had hij met drugs geëxperimenteerd. Hij had Lizzie niet verteld wat hij precies had gebruikt, alleen dat hij wat had 'uitgeprobeerd' en dat het 'te gek' was geweest. LP stond voor likdoornpleisters. Starend naar het lijstje vroeg ze zich af wat het over iemand zei die zo schreef: helemaal in de hoek van het blaadje, om zo min mogelijk ruimte in beslag te nemen, zodat de rest van het papier leeg bleef. Ze hield het briefje vlak voor haar ene oog, sloot het andere en tuurde naar de vaag geworden letters. Ten slotte stopte ze het stukje papier in het vak van het portier en stapte uit.

Het oppervlak van het meer weerkaatste haar spiegelbeeld terwijl ze haar waterdichte, met schapenwol gevoerde jas zo hoog mogelijk dichttristte. Een uur verstreek. Nog altijd liep ze onder de hoge bomen, gevolgd door Rita, de reusachtige Rhodesian ridgeback. Lizzie was zich bewust van de lummelende gang van de hond, ze voelde de modder aan Rita's poten alsof die aan haar eigen laarzen kleefde.

Teleurstellingen horen erbij. Daar moet je mee leren leven, had haar moeder altijd gezegd. En drank is geen oplossing.

'Zo is het!' zei Lizzie tegen de voorruit toen ze weer achter het stuur zat. De hond lag stinkend, languit op de vloer van de bagageruimte.

De rubberhandschoenen in de dorpswinkel waren roze, van een buitenlands merk, in een goedkope verpakking; niet het gevoerde hypoallergene model dat ze altijd bij de

supermarkt haalde. Lizzie liep tot twee keer toe terug om ze weer in het schap te leggen, maar ten slotte stond ze voor de toonbank en wachtte met gebogen hoofd, één voet naar voren, verdiept in de kranten die in stapels op de grond lagen, tot de winkelierster zich losmaakte van het uitzicht op de dorpsweide.

‘Dus de handschoenen toch maar doen?’ vroeg de vrouw met het hoog opgekamde, donkere haar.

‘Ik wil niet meer dan tien pond uitgeven’, antwoordde Lizzie, terwijl ze een bos wortelen, knoflook, een paar uien, een stronk bleekselderij en wat aardappels op de toonbank legde. ‘Inclusief de krant en de handschoenen.’

Bij thuiskomst parkeerde ze de Volvo op zijn vaste plekje in de laan, een paar meter voor het huis, half in de greppel. Vanachter het stuur keek ze naar het kleine huis, naar de haag aan de voorkant, naar de muur van rode baksteen met de schoorsteen en de reusachtige scheur, naar de bomen waarvan de takken nog kaal waren, donker en vochtig in de winterkou.

‘Een charmante kleine woning’, zou de makelaar het noemen. ‘Knus verscholen tussen de bomen.’

Jacob was nu drie dagen dood. En hij lag in zestien pakketten in de vriezer. Die middag zou Lizzie beginnen met het bereiden van de eerste stukken. Toen ze zich die maandag op het gazon over hem heen boog om zijn pols te voelen, had ze meteen geweten dat begraven in het bos geen optie was. Niet zozeer omdat het haar ontbrak aan de spierkracht – of de moed – om zo’n groot gat te graven. Het ging haar

vooral om het vervolg, om de mogelijkheid dat zijn lichaam weer naar boven zou komen wanneer zij eenmaal was vertrokken; de mogelijkheid dat de grond ging werken door extreem noodweer, dat er een boom ontworteld raakte, dat de laag blad en humus door langdurige regenval werd weggespoeld. Dan zou het lichaam gevonden worden door een hond of een wandelaar. En dan zou er op enig moment in de toekomst een telefoon overgaan. Of het scherm van een mobieltje zou oplichten op een keukentafel die ze online had aangeschaft. Dan zou ze van haar – nog onbekende – toevluchtsoord worden teruggeroepen. Ze zou met een politieauto worden teruggebracht naar de bossen van Surrey. Ze zou worden geconfronteerd met wat ze had gedaan en ze zou achter de tralies verdwijnen.

Lizzie liet Rita uit de bagageruimte en keek toe terwijl de hond in de berm plaste en zich onder de haag door werkte, de tuin in. Als ze van plan was geweest hier te blijven, zou ze Jacob misschien in de drassige grond langs de laan hebben begraven. Daar kwam nooit iemand en het was er altijd donker. Dan zou ze het lichaam tussen de kluiten olifantsgras hebben verankerd, in de zekerheid dat het vlak bij huis lag te ontbinden.

Dat zou een prima oplossing zijn geweest, want niemand – de postbode niet, de opgroeiende kinderen van de boerderij niet, noch de zwervers die vanaf de South Downs Way per ongeluk in de laan verzeild raakten – zou op het idee komen dat er een lijk lag te rotten. De Surrey Hills – en in het bijzonder dit gedeelte, tussen Guildford en Farnham, langs de A31 – vormde een lommerrijke enclave,

waar de bewoners zich terugtrokken achter glanzende hekwerken en voor hun werk naar Londen op en neer reisden in beschaafde, bumper aan bumper voortrazende auto's. In het weekend gingen ze naar het tuincentrum en gaven ze etentjes. Ze hadden geen tijd om te neuzen of te gluren bij de burens. Zelfs de postbode, die in zijn bestelwagentje over de hobbels en door de plassen kwam aanscheuren en die de motor liet draaien terwijl hij in spijkerbroek en T-shirt naar de voordeur stoof, combineerde zijn baan met pogingen een eigen bedrijfje van de grond te tillen en met de zorg voor vier jonge kinderen.

Ze had het kunnen doen. Ze had Jacob in het moeras kunnen laten zakken, ze had kunnen zorgen dat het lichaam niet meer boven kwam. Tegen de mensen in het postkantoor en de pub, tegen de eigenaresse van de dorpswinkel had ze kunnen zeggen dat haar man op het vliegtuig naar Argentinië was gestapt, of naar Cambodja, om daar een nieuw leven te beginnen. Meer details zouden niet nodig zijn geweest – dat hij was vertrokken met een vriendin die hij had opgepikt in de Pearl in Guildford – want iedereen zou uit haar hapering, uit haar gebogen hoofd hebben begrepen hoe kwetsend, hoe pijnlijk het was wat haar man haar had aangedaan.

Lizzie was het met Jacob eens dat het haar aan sommige dingen ontbrak: ze was niet bijster slim en veel fantasie had ze ook niet. Maar ze was wel praktisch en ze weigerde naar de gevangenis te gaan voor wat ze had gedaan. Aan hun huwelijk van drieëndertig jaar had heel wat meer ontbroken dan aan haar. En nu een van hen beiden een onfortuinlij-

ke dood was gestorven, kreeg degene die overbleef de kans een nieuw leven op te bouwen.

Een nieuw leven waar ze alles uit zou halen wat erin zat! Lizzie deed de voordeur open en stopte de sleutel weer zorgvuldig in haar zak.

Ze zou de trein nemen naar Schotland. Ergens in Glasgow was een kamer met een bed en een stoel en met uitzicht op de daken. Buiten zou een en al bedrijvigheid heersen, er zou een cafeetje zijn waar ze koffie kon drinken en de straten zouden zich al bij het krieken van de dag vullen met mensen. Ook zij zou een vroege vogel zijn, ze zou bij het eerste licht de dekens van zich af gooien en de dag plukken. In de stad zou ze niet worden gewekt door gekwetter en getjilp, door bladergeritsel en het geluid van brekende takken. Het leven in een bosrijke omgeving had ooit zijn charmes gehad, maar vrienden had het haar niet opgeleverd; wel een sombere, gekwetste blik in haar ogen en een nerveuze angstvalligheid, resulterend in de neiging zich zo onzichtbaar mogelijk te maken.

Ze zou een kamer huren en ergens op kantoor gaan werken. Ze zou naar de bibliotheek fietsen, ze zou heel bewust en zuinig leven en ze zou niemand nodig hebben.

Op de veranda draaide Lizzie zich om, ze veegde over haar wangen en riep zacht naar de hond, die zich weer onder de haag door werkte. Toen ging ze het huis binnen. Voortvarend en met grote stappen liep ze in haar spijkerbroek naar de keuken, ze zette haar boodschappen op het werkblad en liep door naar de inpandige garage.

Daar deed ze de vriezer open. Zijn rechterhand – in een vuilniszak, voorzien van een etiket beschreven met viltstift – lag bovenop, in een van de losse manden die op de rand rustten. Daaronder lag de zak met de linkerhand. De overige delen lagen onder de manden, tussen de diepvriesgroenten, opgestapeld in zwarte zakken, stuk voor stuk met een etiket.

Met haar handen om de rand van de vriezer leunde Lizzie achterover en staarde naar de betonnen vloer. Ze had een kurkdroge mond. Haar horloge stond op twee minuten over halftwaalf, hetgeen betekende dat ze sinds haar rit naar het meer een uur had verloren aan zinloos, ongestructureerd gemijmer. Luisterend naar het tikken van haar horloge inspecteerde ze de grond op bloedvlekken, afkomstig van haar laarzen of van het wiel van de kruiwagen. Veel bloed was er niet gevloeid. Zelfs niet buiten op het gras, waar ze hem had doodgeknuppeld.

1. Het maakt niet uit – voor hem al helemaal niet – met welk stuk je begint. Als dat ‘prettiger’ voelt, zou je als eerste voor de uitwendige delen kunnen kiezen. Maar maak jezelf niets wijs. Hoe verder van het hart verwijderd, hoe gemakkelijker, zal een illusie blijken.
2. Probeer niet om een bepaalde volgorde aan te houden. Pak

gewoon wat je tegenkomt. Neem elk stuk voor wat het is. En meer is het ook niet.

3. Wees blij dat je dit alleen doet. Met alleen de hond als getuige.
4. *NEGEER DE LUCHT* die er onvermijdelijk van zal opstijgen. Je doet er verstandig aan schaaltes met azijn en zuiveringszout op strategische plekken in huis neer te zetten. Maar dat is van later zorg. Het kan ook handig zijn een wasknijper op je neus te zetten, met daaronder een pleister om irritatie van de huid te voorkomen. Als je de knijper tijdens het eten op je neus laat zitten, zul je merken dat de smaak van het vlees er deels door wordt weggenomen. Sterke koffie en kaneel in je tong wrijven hebben hetzelfde effect.
5. Je kunt gewoon oorbellen blijven dragen. Bijvoorbeeld simpele turkooisblauwe knopjes. Goud kan ook. Niemand verwacht dat je dit doet met een zak over je hoofd.

In de keuken trok Lizzie de roze handschoenen aan, ze haalde zijn rechterhand uit de plastic zak en deed het sluitclip-

je terug in de la. Met de afwasborstel verwijderde ze onder de kraan het ergste aangekoekte bloed, waarna ze de hete stoom de rest liet doen. Ten slotte legde ze de hand onder een theedoek in de gootsteen om te ontdooien. Nadat ze een schaalje met azijn in de vensterbank had gezet liep ze naar de woonkamer om de haard aan te maken. Hier had het grootste deel van hun huwelijk zich afgespeeld, met kruiswoordpuzzels en de televisie. Ze hadden er talloze malen ruzie gemaakt over geld en ooit was Jacob met een manische grijns van achter de bank tevoorschijn gekomen, in een poging haar te smoren in de kussens.

‘God bewaar ons’, verzuchtte hij regelmatig van heel diep uit zijn keel, waar zijn moeder als een vileine, kleine visgraat was blijven steken.

‘Thee?’ zei hij dan.

‘Hè?’

‘Of je thee wilt.’

‘Sorry, Jacob’, fluisterde ze nu.

Ze verkeerde nog altijd in shock. Met haar schort voor ging ze met opgetrokken knieën voor het vuur zitten en staarde naar haar pantoffels. Ondertussen speelde ze met een stel kleine witte lucifers en brak ze doormidden.

‘Ik zet water op’, zei hij dan. Hij had geprobeerd de schuur op te ruimen en anders in te delen. De hele dag had hij in en uit gelopen en afschuwelijk veel tijd besteed aan het schoonmaken van zijn brillenglazen.

‘Thee?’

‘Ja, praat ik soms Spaans?’

‘Hè?’

‘Verdorie, of je thee wilt!’

6. Misschien is het een idee een aantal van zijn meest stuitende uitspraken op te schrijven. Elk huwelijk is rijk aan onhebbelikheden. Verachtelijke uitdrukkingen, gebaren, beweringen.
7. Ga niet analyseren, verspil geen tijd aan de waaromvraag. Leg een blocnote op de keukentafel en noteer wat bij je opkomt. Beschouw je aantekeningen als je eigen kleine leger. Geneer je niet. Schrijf alles op. En je zult merken dat je woorden zich verhardten tot soldaten, strijdbaar in het gelid. Schuld is een weids domein dat almaar groter wordt en voortdurend van vorm verandert. Als je niet oppast bedreigt het je grenzen. Dat mag je niet laten gebeuren. Zorg dat je leger sterk blijft.

Lizzie haalde de witte wijn uit de koelkast en pakte een glas met een hoge steel dat haar man – in een set van vier – in de aanbieding bij de supermarkt op de kop had getikt. Ze had besloten om wijn bij het eten te drinken, om als

onderdeel van het beloningsschema dat ze had bedacht de eerste hap vergezeld te laten gaan van de eerste verkwikkende slok. Haar hartslag was versneld. Het vereiste enorme wilskracht om de verleiding van een glas wijn vóór het eten te weerstaan. Trouwens, zelfs mét een glas wijn was de uitdaging al groot genoeg. Het doel was consumptie en als ze, om dat doel te bereiken, vóór het eten moest drinken om haar zenuwen te kalmeren, of na het eten bij wijze van beloning, dan zou ze daar in beide gevallen aan toegeven. Die aanvechting was minder ingrijpend dan de neiging het hele plan op te geven. Het was een klus die moest worden geklaard en zo moest ze het ook zien. De werkelijke beloning – om niet te zeggen: bevrediging – werd gevormd door de voltooiing, ongeacht de manier waarop die werd bereikt. Dus een glaasje wijn kon geen kwaad.

De aanblik van de afgehakte pols, waarvan het bot zichtbaar was met het aangehechte vlees en glanzende stukjes kraakbeen, was verre van bemoedigend. Dus ze legde een theedoek over het snijvlak en concentreerde zich op de knokkels en de vingers. Onder de kraan borstelde ze de nagels schoon, waarna ze de huid insmeerde met olie voor een krokant korstje. Nadat ze alles zorgvuldig in de olijfolie had gezet en met zout had bestrooid, pakte ze de pepermolen. Ten slotte legde ze de hand, met de vingers gestrekt, in een braadslede met antiaanbaklaag.

8. Wanneer de stukken eenmaal ontdooid zijn, lijken ze witter, misschien zelfs een beetje gelig. Maar dat is normaal. Tijdens het hakken kunnen zich donkere plekken hebben gevormd. Paarse vlekken zijn geen reden tot zorg.
9. Effecten als stromen bloed, rigor mortis en de gruwelijkste verkleuringen zijn producten van de verbeelding en zie je alleen op de televisie. In werkelijkheid is de bereiding van een dood lichaam gewoon een kwestie van praktisch te werk gaan en je gezonde verstand gebruiken.
10. Een simpele massage na het ontdooien zou de kleur van de huid weer gelijkmatig moeten maken.

Lizzie stond in het donker op de veranda. Met haar jas over haar schort. Haar rubberhandschoenen had ze ook nog aan. Ze staarde naar de bomen.

Nadat ze de oven een halfuur op de hoogste stand had voorverwarmd had ze de hand erin gezet. Dat was eigenlijk veel te heet, maar het leek haar een goed idee om te beginnen met een stuk dat onherkenbaar was verschroeid.

Zelf was ze vaak genoeg verbrand geweest om te weten wat er met het lichaam gebeurde wanneer het tot 25, zelfs 30 graden Celsius werd verhit. Een enorme uitdroging was het gevolg. Net als bij een kater, maar dan erger. En hij was blootgesteld aan 250 graden! Zijn bloed zou binnen enkele minuten het kookpunt hebben bereikt. Inderdaad, veel te heet. Eigenlijk zou ze de oven lager moeten zetten. Maar er was wel iets voor te zeggen als wat in de oven werd verhit niet langer op een menselijke hand leek. Ze had nog geen idee hoe ze zou reageren wanneer ze begon te eten. Krokant leek haar de beste optie. En dat betekende dat de oven op de hoogste stand moest blijven staan.

Lizzie huiverde. Het vocht had die week bezit genomen van de kleine houthakkerswoning. Ze had voortdurend een paar ramen open gehad en kaarsen gebrand op schoteltjes om de geur te verdrijven. Toen ze het lichaam die maandag aan stukken had gesneden, waren de ingewanden uit de buikholtte geglibberd en als een berg dode vis op het gras beland. De geur die eruit opsteeg, doordat de bacteriën zich in een waanzinnig tempo begonnen te vermenigvuldigen, was onontkoombaar. Sterker nog, de stank volgde haar terwijl ze bezig was – trap op, trap af, de badkamer in en uit. De hardnekkigheid, de gruwelijke vasthoudendheid waarmee de lucht zich aan haar vastklampte, was te verwachten na de gruwelijke slachting op het gazon. Om het huis schoon te maken gebruikte ze de hele voorraad ontsmettingsmiddelen die de kast onder de trap rijk was, weggespoeld met talloze emmers kokend water, meer emmers kokend water dan Rita ooit langs haar kussen op de keu-

kenvloer had zien komen. Alles werd gewassen en gelucht: lakens, kleden, dekens, handdoeken. Inmiddels droeg Lizzie geen wasknijper meer op haar neus. Ze had ook haar haar gewassen en opgestoken; in haar oren prijkten haar kleine pareltjes. Ze moest er alert op zijn dat de geur ervoor zorgde dat de hersenen een vluchtsignaal afgaven als ze te veel witte wijn had gedronken. De dood was aanwezig, in huis en in de vriezer. Haar hoofd zei dat ze in de trein naar Schotland zou moeten zitten, dat ze op zoek moest naar een pension, een veilige plek waar ze kon uitrusten van alle vermoeienissen.

Ze haalde diep adem en sloeg haar armen over elkaar, zich bewust van haar borsten onder haar jas, niet ingesnoerd door een beha.

Het was begin maart. Over een kleine maand, in april, zou de klus geklaard zijn. En was ze baas over haar eigen leven. Haar nieuwe leven, waarin ze emotionele ervaringen – in welke vorm dan ook – tegen elke prijs zou moeten vermijden. Enthousiaste vrouwen, journaalbeelden van aardbevingen en bombardementen, kussende paren, bioscoopfilms, kleine kinderen, honden met vochtige ogen... ze zou het allemaal uit de weg moeten gaan. Als ze ging wandelen, dan was het om beweging te krijgen, om haar longen te vullen met frisse lucht, niet om zichzelf te voorzien van een nieuw perspectief, van een nieuwe kijk op de dingen. Slagerswinkels zouden confronterend zijn, maar ze zou zich op de confrontatie voorbereiden zodat ze de situatie aankon wanneer die zich voordeed. Ze zou leven als een vegetariër, als een vluchteling, op de loop voor het

leven, waar ze zich tegelijkertijd en ondanks alles aan zou vastklampen. En juist daardoor zou ze waarschijnlijk onverwachte opwellingen van dankbaarheid, van intense vreugde, van opluchting ervaren, ook al zou het geluksgevoel worden gedempt door alles wat er was gebeurd en door de noodzaak waakzaam te blijven. Ze zou streven naar controle. Haar doen en laten zou beheerst zijn, zorgvuldig afgewogen, haar contact met de buitenwereld minimaal.

Dat was de toekomst zoals ze zich die voorstelde. Verder dacht ze nog niet. Ze wist alleen dat ze Surrey achter zich zou laten en naar Schotland zou vertrekken. Tot het zover was zou ze gebruiken wat er in huis was en proberen zo min mogelijk geld uit te geven. Er stond niet veel geld op haar bankrekening – er had nooit veel op gestaan. Het huis was hun eigendom, maar op haar rekening stond maar tweehonderdveertig pond en het saldo op hun gezamenlijke rekening was niet veel hoger. Toch zou ze zich wel redden. In de kast stonden haverkoeken, blikken soep, een pak cornflakes en een tonnetje eendenvet; er lag groente in de koelkast en in de kist in de garage. Ze had nog vier flessen witte wijn en voldoende eiwit in de vriezer voor sterke spieren. Ze zou de hond uitlaten, ze zou dagelijks gaan rennen om trek te krijgen en helder te blijven. En wanneer ze 's avonds naar bed ging, zou ze een glaasje cognac nemen om lekker te slapen, zodat ze deze kans op het nieuwe leven waarvan ze droomde kon waarmaken.

‘Kom op, Lizzie. Gewoon doorgaan’, had ze tegen zichzelf gefluisterd sinds ze die ochtend was opgestaan. Het was niet zozeer een aanmoediging als wel een poging om

de spanning te verminderen in haar gezicht, in haar kaken, in haar ogen die – net iets verder opengesperd dan anders – 's nachts naar het plafond staarden.

Het was een schokkend toeval geweest, een gruwelijk incident op de maandagochtend. In plaats van hem dood te slaan had ze ook met de hond kunnen gaan wandelen, of de auto kunnen pakken om naar de supermarkt langs de A31 te rijden. Ze had rozijnenbrood kunnen maken of achter de computer kunnen gaan zitten. Ze had ook een uitlaatklep voor haar wanhoop kunnen zoeken door met een trommel koekjes de laan uit te rennen en Erik en Barbara te vragen of ze misschien hulp nodig hadden, in huis of op de boerderij. Ze had naar het tuincentrum kunnen rijden en er wat kunnen rondkijken, op zoek naar die aardige Tom Vickory met zijn sprekende bruine ogen en zijn gezicht dat zich liet lezen als een open boek. In plaats daarvan had ze haar man die ochtend om kwart over acht met de spade doodgeslagen. Op het gazon. Hij was buiten geweest, in een dunne wollen pullover, bezig een gat groter te maken dat hij al in de herfst had gegraven, om er jonge boompjes in te zetten.

Sinds die maandag had Lizzie een wasknijper op haar neus gehad en menthol en eucalyptus gesnoven. Ze had zich aangewend in de schuur te gaan staan, waar de aanwezigheid van haar man nog voelbaar was. In de afgelopen week had ze drie, misschien vier momenten gekend van regelrechte ontkenning, momenten waarop al haar zintuigen het erover eens waren geweest dat Jacob nog leefde. Op

de middag na die noodlottige ochtend had ze hem in de schuur geroken, en op maandag- en dinsdagavond had ze zijn aanwezigheid gevoeld bij de keukentafel, als adem die langs haar nek streek. Ze dacht zelfs dat ze hem heel vluchtig in de tuin had gezien, woensdagochtend in alle vroegte, hurkend bij het gat.

Lizzie wist dat het haar verbeelding was die haar parten speelde, maar de zinsbegoocheling was zo sterk geweest dat deze haar tot dusverre had gespaard voor de verlamming die met een shock gepaard ging. Op dinsdagmiddag was ze naar boven gelopen, naar de slaapkamer, om een tas te pakken. Ze was voor de spiegel gaan staan en had daarin een vermoeide vrouw van drieënvijftig gezien, haar gezicht omlijst door een krans van pluizige, lichte krullen. Niets in haar spiegelbeeld verried wat ze had gedaan. In plaats daarvan zag ze een vrouw die misschien wel voor het eerst in haar leven een koppige, eigenzinnige aanblik bood. Er was ook niets in haar spiegelbeeld wat bewondering afdwong of sympathie opriep; het gezicht dat haar aankeek was onopmerkelijk, een gezicht zoals zovele andere. Haar perceptie ervan bijstellen uit zelfmedelijden was iets wat ze zichzelf nooit had toegestaan. Het lichaam van haar man zou worden geconsumeerd, het huis verhuurd en haar leven kreeg een vervolg in Schotland. Een leven waarin geen plaats zou zijn voor wroeging en andere gevoeligheden.

